

РОБЪРТ ШЕКЛИ

ЖЕРТВАТА ОТ КОСМОСА

Превод от английски: Виолета Чушкова, 1983

chitanka.info

Хадуел впери поглед в планетата отдолу. Обзе го трепетно възмущение при вида на този красив свят от зелени равнини, червени планини и неспокойни синьогълбови морета. Механизмите на борда на кораба му бързо трупаша своите данни и отсъдиха, че планетата е във висша степен подходяща за човешки живот. Хадуел се включи в орбита с намалена скорост и отвори бележника си.

Той беше писател, автор на книгите: „Белите сенки на астероидния пояс“, „Сага за далечния космос“, „Странствованията на един междузвезден скитник“ и „Терира — планетата загадка“.

Написа следното в бележника си: „Една нова планета, приканваща и загадъчна, предизвикателство към въображението, изплува под нозете ми. Какво ли ще намеря на нея аз, скитникът, дошъл отвъд звездите? Какви ли странни загадки под тучното ѝ зелено покривало? Ще срещна ли опасност? Любов? Изява? Ще се намери ли там тихо кътче за един уморен пътешественик?“

Ричард Хадуел бе висок, слаб, червенокос млад мъж. Бе наследил значително състояние от баща си и го бе вложил в покупката на една космическа шхуна, клас „СС“. С това поостаряло корабче той бе пътешествувал през последните шест години и бе написал възторжени книги за местата, които бе посетил. Но в по-голямата си част възторгът му бе неискрен, тъй като далечните чужди планети го бяха разочаровали.

Хадуел бе установил, че обитателите на тази планета бяха забележително глупави и поразително грозни. Храната им бе непоносима, а държането им — възмутително. Въпреки това той се надяваше, че ще изживее поне един от романсите, които пишеше.

На планетата отдолу нямаше градове, тя бе тропическа и красива. Корабът му вече се снижаваше над едно селце от сламени колиби.

— Може би тук ще намеря това, което търся — си каза Хадуел, когато космическият му кораб започна да спира рязко.

Рано тази сутрин Катага и дъщеря му Мийл прекосиха моста от лиани на път към Планината на веселието, за да събират благоуханни цветове. Никъде на друго място в Игати те не цъфтяха така буйно,

както в Планината на веселието. И така трябваше да бъде, защото тя бе свещената планина на Тангукари — бога на усмивката.

По-късно към тях се присъедини Брог, глуповат на вид момък, който независимо от мнението на другите си мислеше, че представлява нещо.

Мийл имаше предчувствието, че нещо много важно е на път да се случи. Тази висока стройна девойка работеше като в транс, с бавни и замечтани движения, а вятърът развяваше дългата и черна коса. Познатите ѝ предмети като че ли бяха придобили необикновена яснота и значимост. Тя погледна отвъд реката към скупчените колиби на селото, обърна учуден поглед към Скалата, където се извършваха всички игатийски сватбени обреди, и отмести очи нататък, към нежните багри на морето.

Мийл беше най-красивата девойка в Игати, дори старият жрец признаваше това. Тя мечтаеше за драматична роля в живота. Но дните в селото се нижеха еднообразни и ето с какво се занимаваше сега — събираше благоуханни цветя под лъчите на две палеци слънца. Това изглеждаше несправедливо.

Баща ѝ работеше енергично, като си тананикаше нещо. Той знаеше, че цветовете скоро щяха да ферментират в голямата селска бъчва. Лаг, жрецът, щеше да произнесе подходящите за случая слова над сместа в бъчвата и те всички щяха да направят възлияние пред статуята на Тангукари. Когато този обред приключи, всички от селото, дори и кучетата, щяха да си устроят великолепен пир.

Тази мисъл го накара да заработи още по-бързо. Освен това Катага бе намислил хитър и опасен план, с който щеше да утвърди доброто си име. Този план го предразполагаше към приятни размишления.

Брог се изправи, избърса лицето си с края на парчето плат, увито около бедрата му, и вдигна очи към небето с надежда да зърне някой дъждовен облак.

— Хей! — извика той.

Катага и Мийл погледнаха нагоре.

— Вижте там! — изкрещя Брог. — Ето там, горе!

Високо в небето те видяха една сребриста точица, обкръжена от червени и зелени пламъци, която се спускаше бавно надолу и се уголемяваше, докато се превърна накрая в блестящо кълбо.

— Пророчеството! — промълви благоговейно Катага. — Най-сетне след всички тези векове на очакване!

— Трябва да съобщим в селото! — извика Мийл.

— Почакайте! — възпря ги Брог. Лицето му пламна ярко, а кракът му започна да рови земята. — Аз го видях пръв, така ли е?

— Добре де, така е — каза нетърпеливо Мийл.

— Щом съм го видял пръв — продължи Брог — и по този начин съм оказал важна услуга на селото, не мислите ли, че... няма ли да е правилно, ако...

Брог искаше това, за което всеки игатиец мечтаеше, работеше и се молеше, това, за което някои по-умни хора като Катага крояха хитри планове. Но не беше пристойно да назовеш желаното нещо с името му. Мийл и баща ѝ обаче разбраха.

— Какво ще кажеш? — попита Катага.

— Мисля, че той *наистина* заслужава нещо — отвърна Мийл.

Брог потри доволно ръце.

— Искаш ли, Мийл? Искаш ли самата ти да го направиш? — попита той.

— Не мога — каза Мийл, — все пак всичко зависи от жреца.

— Моля ви — извика Брог. — Лаг може да не се съгласи, че съм достоен. Моля те, Катага! Направи го ти!

Катага зърна непреклонния поглед на дъщеря си и въздъхна:

— Съжалявам, Брог. Ако бяхме само двамата... Но Мийл е болезнено благочестива. Нека жрецът отсъди.

Напълно сразен, Брог кимна. Блестящото кълбо се снижи по посока на една равнинна местност близо до селото. Тримата игатийци събраха торбите си и поеха пътя към дома.

Те стигнаха до лиановия мост, който се простираше над буйна река. Катага пропусна първо Брог, а след това и Мийл. После като извади малък нож, скрит в парчето плат, увито около бедрата му, тръгна и той.

Както и очакваше, Мийл и Брог не се обърнаха назад. Бяха твърде заети с мисълта как да запазят равновесие върху хлъзгавите люлеещи се лиани. Когато Катага стигна до средата на моста, той прокара пръсти под главната подпорна лиана. След миг напипа изтъненото място, което бе открил няколко дни преди това. Бързо замахна с ножа и почувствува как ликото се поддаде. Още един-два

удара с ножа и лианата щеше да се скъса под тежестта на човешкото тяло. Но засега това беше достатъчно. Напълно доволен от себе си, Катага прибра ножа и побърза да догони Брог и Мийл.

Селото закипя при новината за госта. Мъже и жени говореха само за забележителното събитие и пред Светилището на Инструмента се започна импровизиран танц. Той обаче бе прекъснат, когато старият жрец излезе, накуцвайки, от храма на Тангукари.

Жрецьт бе висок съсухрен старец. С годините, отдадени в служба на бога, лицето му бе започнало да наподобява усмихнатия образ на Тангукари, когото славеше. Върху олиялата му глава стоеше короната от пера на кастата на жреците, а той се опираше на свещен черен жезъл.

Хората се стълпиха отпреде му. Брог стоеше близо до жреца, потривайки с надежда ръце, ала страхът го възпираше да поиска наградата си.

— Люде мои — каза Лаг, — древното пророчество на Игати е на път да се сбъдне. Едно голямо бляскаво кълбо се спусна от небесата, така както предсказват старите легенди. Вътре в кълбото ще се намира създаение, подобно на нас, което ще е пратеникът на Тангукари.

Хората възторжено закимаха.

— Пратеникът ще е извършител на велики дела. Той ще стори добрини, каквито никой човек не е виждал досега. И когато завърши работата си и поиска отдих, той ще очаква своята награда. — Гласът на Лаг премина във внушителен шепот.

— Тази награда, за която всеки игатиец копнее, бленува и се моли. Това е сетната милост, с която Тангукари дарява онези, които служат достойно на него и на селото.

Жрецьт се обърна към Брог.

— Ти, Брог — каза той, — бе първият съзрял идването на пратеника. Ти служи достойно на селото. — Жрецьт повдигна двете си ръце: — Братя! Съгласни ли сте Брог да получи наградата, която жадува?

Повечето от хората бяха съгласни. Но богатият търговец Васи пристъпи навъсен напред.

— Не е справедливо — каза той. — Дълги години ние останалите се домогваме до това, а същевременно даваме и скъпи подаръци на храма. Брог не е сторил достатъчно, за да заслужи и най-обикновената награда. Освен това той е от бедно семейство.

— Имаш право — призна жрецът и Брог гласно простена. — Но — продължи той — щедростта на Тангукари не е само за хората от знатно коляно. И най-бедният гражданин може да се домогва до нея. Ако Брог не бъде достойно награден, няма ли от това и другите да загубят вяра?

Народът шумно изрази одобрението си, а очите на Брог се изпълниха с благодарствена влага.

— Коленичи, Брог — каза жрецът и от лицето му заструи благост и любов.

Брог коленичи. Селяните притаиха дъх.

Лаг повдигна тежкия си жезъл и с всичка сила го стовари върху черепа на Брог. Ударът бе майсторски изпълнен. Брог рухна, ритна веднъж и издъхна. Радостното изражение на лицето му бе достойно за съзерцание.

— Колко красиво стана всичко — промърмори завистливо Катага.

Мийл го сграбчи за ръката.

— Не се тревожи, татко. Един ден и ти ще получиш своята награда.

— Дано я получа — отвърна Катага. — Но откъде да съм сигурен? Погледни Рий. Друг по-свестен и по-набожен човек от него не се е раждал. Този нещастник цял живот се моли и труди за насилствена смърт. *Каквато* и да е насилствена смърт! И какво стана? Умря в съня си. Това смърт за мъж ли е?

— Винаги има едно-две изключения.

— Мога да ти назова още десет такива нещастници — каза Катага.

— Опитай се да не мислиш за това, татко — рече Мийл. — Аз съм убедена, че ще умреш красиво като Брог.

— Да, да... Но като се замислиш, краят на Брог бе доста обикновен. — Очите на Катага заискриха. — А аз искам нещо наистина велико, нещо болезнено, и трудно, и прекрасно, като това, което ще бъде отредено на пратеника.

Мийл отвърна поглед.

— Твърде много си позволяваш за ранга си, татко — рече тя.

— Вярно, така е — съгласи се Катага. — Но един ден...

Той се усмихна на себе си. Само да дойдеше този ден! Умният и храбър мъж да вземе нещата в собствените си ръце и сам да си осигури насилствена смърт, вместо смирено да чака решението на оглупяващия жрец. Наречи го ерес или както си искаш — нещо дълбоко вътре в него казваше на Катага, че един мъж има право да умре, колкото си иска по-болезнено и по-жестоко, стига да не усетят кроежите му.

Мисълта за полупрерязаната лиана го изпълни със задоволство. Какво щастие, че никога не се бе научил да плува!

— Хайде — каза Мийл. — Ела да поздравим пратеника с добре дошъл.

Те тръгнаха след селяните към мястото, където кълбото се бе приземило.

Ричард Хадуел свали облегалката на пилотското си кресло, изтегна се и обърса потта от челото си. Последните туземци току-що си бяха отишли от кораба и той ги чуваше как с песни и смях поеха към селото си във вечерния здрач. Пилотската кабина ухаеше на цветя, мед и вино, а ехото на тамтамите като че ли все още кънтеше по сивите метални стени.

Унесен в спомени, той се усмихна и извади бележника си. Избра си писалка и написа:

„Игати е достойно за съзерцание място — с неговите величествени планини и буйни планински потоци, с черния пясък на морския му бряг, тучната зеленина на джунглите и огромните цъфнали дървета в горите.“

Не е зле — помисли си Хадуел. Сви устни и продължи:

„Хората тук са миловидна хуманоидна раса, леко смугли и сговорчиви на вид. Посрещнаха ме с цветя и танци и ми засвидетелствуваха по най-различни начини своята радост и благосклонност. Нямах затруднения при хипнопедирането на техния език и скоро имах чувството, че моят дом е бил винаги тук. Те са безгрижни, мили и уважителни, влюбени във веселието хора, които

водят спокоен живот в най-тясна близост с природата. Какъв добър урок е всичко тук за човека от цивилизацията!

Те и тяхното милосърдно божество Тангукари веднага стават симпатични на човека. Да се надяваме, че цивилизованият човек с безумното си поведение и със склонността си да руши няма да нахлуе тук и да отклони този народ от пътя му на жизнерадостна умереност.“

Хадуел избра писалка с по-тънък писец и продължи:

„Тук има една девойка на име Мийл, която...“ Той зачеркна изречението и започна наново: „Една чернокоса, неимоверно красива девойка на име Мийл се приближи до мен и потопа дълбоко очите си в моите...“ Той зачеркна и този ред.

Като се навъси дълбоко, опита още няколко реда:

„Нейните бистри кафяви очи ми обещаха радости отвъд...“

„Малката ѝ алена устица потръпна едва забележимо, когато аз...“

„Макар че малката ѝ ръка се отпусна върху моята само за миг...“

Откъсна страницата. Петте месеца принудително ергенство в космоса явно си казваха думата — реши Хадуел. По-добре да се върнеш към главната тема, а да остави Мийл за по-късно.

Той написа:

„Един отзивчив наблюдател би могъл да помогне на тези хора по най-различни начини. Но от страх да не разруши тяхната култура човек изпитва твърде силното изкушение да не върши *абсолютно нищо*.“

Като затвори бележника си, Хадуел погледна навън през люка към далечното, осветено от факли село. След това отново отвори бележника си.

„Въпреки всичко имам чувството, че тяхната култура е мощна и гъвкава. Известна помощ може да им бъде само от полза. А помощ аз щедро ще им дам.“

Той затвори енергично бележника си и прибра писалките.

На следващия ден Хадуел се залови с добрите си дела. Той откри, че много игатийци страдат от заразни болести, пренасяни от комарите. Чрез умел подбор на антибиотици успя да овладее всички освен най-напредналите случаи. След това организира работни групи за пресушаването на блатата, в чиято застояла вода се въдеха комарите.

Мийл го придружаваше при лечителните му обиколки. Красивата игатийска девойка бързо овладя елементарните познания, необходими при грижата за болни, и Хадуел бе принуден да я признае за неоценим помощник.

Скоро селото бе прочистено от всички по-значителни болести. Сега Хадуел започна да прекарва дните си в една слънчева дъбрава недалече от Игати, където си почиваше и работеше над книгите си.

Лаг свика спешно общоселско съвещание, за да разискат същността на това му поведение.

— Братя! — каза старият жрец. — Нашият приятел Хадуел направи прекрасни неща за селото ни. Той изцели нашите болни и те могат като нас да живеят и се възползват от щедростта на Тангукари. Сега Хадуел е уморен и си почива на слънце. Сега Хадуел очаква наградата, за която е дошъл.

— Редно е — обади се търговецът Васи — един пратеник да получи наградата си. Предлагам жрецът да вземе жезъла си и да отиде да...

— Защо трябва да го дарим така оскъдно? — запита Джуйли, когото обучаваха за жрец. — Не се ли полага по-достойна смърт на пратеника на Тангукари? Хадуел заслужава повече от жезъла. Много повече!

— Прав си — съгласи се бавно Васи. — В такъв случай предлагам да забием отровни бодили под ноктите на ръцете му.

— Може би тази смърт е подходяща за търговец — рече Тгара, каменоделецът, — но не и за Хадуел. Той заслужава да умре като главатар. Предлагам да го завържем и да стъкнем под краката му малък огън, който постепенно...

— Почакайте! — намеси се Лаг. — Пратеникът си заслужи Смъртта на Просветения. Ето защо нека бъде отведен внимателно и непоколебимо до най-близкия гигантски мравуняк и заровен до шия там.

Разнесоха се одобрителни викове. Тгара каза:

— А докато се чуват писъците му, обредните тамтами ще бият непрекъснато.

— В негова чест ще устроим и танци — каза Васи.

— И един славен пир — допълни Катага.

Всички се съгласиха, че това ще бъде една красива смърт.

След като уточниха и последните подробности, те определиха и часа. Селото бе обхванато от религиозен екстаз. Всички колиби, с изключение на Светилището на Инструмента, което трябваше да остане неукрасено, бяха окичени с цветя. Докато подготвяха пиршеството на смъртта, жените се смееха и пееха. Само Мийл по някаква непонятна причина беше отчаяна. С приведена глава тя мина през селото и се изкачи бавно до отвъдните хълмове при Хадуел.

Хадуел, съблечен до кръста, се печеше на двете слънца.

— Привет, Мийл! — поздрави той. — Чух тамтамите. Какво става?

— Ще има празненство — каза Мийл, като седна до него.

— Това е чудесно. Дали ще мога да присъствувам и аз?

Мийл го погледна и бавно кимна. Сърцето ѝ замря при тази храброст. Пратеникът засвидетелствуваше точно спазване на древната традиция, според която човек трябваше да се преструва, че собственото му смъртно тържество е нещо, което в действителност не го засяга. Имаше вече хора, които трудно запазваха необходимото самообладание. Но, разбира се, един пратеник на Тангукари би трябвало да следва правилата по-добре от когото и да било.

— Кога ще започне?

— След един час — отвърна Мийл. Обикновено тя се държеше с него прямо и свободно. Сега чувствуваше сърцето си натежало и потиснато. Причината за това не ѝ беше ясна. Тя срамежливо огледа яркото му чуждоземно облекло и червеникавата му коса.

— Сигурно ще бъде хубаво — каза Хадуел. — Да, сигурно ще бъде хубаво... — Гласът му постепенно заглъхна. Той погледна изпод сведените си клепачи хубавата игатийка, залюбува се на изящната линия на шията и раменете ѝ, на правата ѝ черна коса и по-скоро почувствува, отколкото помириша нейния слаб аромат. С нервен жест откъсна стръкче трева.

— Мийл — каза той. — Аз...

Думите замряха на устните му. Не усети как тя се озова внезапно в обятията му.

— О, Мийл!

— Хадуел — извика тя и силно се притисна към него. После рязко се отскубна и го погледна с тревожни очи.

— Какво има, любима? — попита Хадуел.

— Хадуел, има ли още нещо, което можеш да направиш за селото? Без значение какво? Моят народ ще бъде много доволен.

— Разбира се, че има — отвърна Хадуел. — Но аз мислех първо да си почина, малко да си отдъхна.

— Не, моля те недей! — каза тя. — Тези напоителни канали, за които бе споменал. Можеш ли веднага да ги започнеш?

— Ако толкова държиш на това — каза Хадуел. — Но...

— О, мили! — Тя скочи на крака. Хадуел протегна ръка към нея, но тя отстъпи назад.

— Няма време! Трябва бързо да се върна и да кажа в селото!

Тя избяга от него. А Хадуел остана да размишлява върху странното поведение на обитателите на чуждите планети и особено на техните жени.

Мийл се върна тичешком в селото и намери жреца в храма, където измолваше от Тангукари разум и напътствие. Тя му разказа набързо за новите намерения на пратеника да помогне на селото.

Старият жрец бавно кимна с глава.

— Значи, ще трябва да отложим празненството. Но кажи ми, дъще. Какво общо имаш *ти* с тази работа?

Мийл се изчерви и не можа да отговори.

Старият жрец се усмихна. Ала след миг погледът му стана суров.

— Разбирам. Но чуй ме, момиче! Не позволявай любовта да те отклони от святото преклонение пред Тангукари и от съблюдаването на древните традиции на нашето село.

— Не се безпокой! — каза му Мийл. — Аз само почувствувах, че Смъртта на Посветения не е най-достойната за Хадуел. Той заслужаваше повече — Върховната!

— От шестстотин години насам нито един човек не е бил достоен за Върховната — каза Лаг. — За последен път тя е била отредена на В'кат, герой и полубог, спасил игатийската раса от ужасните хуелвски чудовища.

— Но и у Хадуел има нещо героично — извика Мийл. — Дайте му време, оставете го да се бори. Той ще докаже, че е достоен.

— Може би — замисли се жрецьт. — Това ще бъде велико събитие за селото... Но помисли, Мийл, Хадуел може и цял живот да доказва, че е достоен.

— Нима не си заслужава да изчакаме? — попита тя.

Старият жрец опипа жезъла си и челото му се набръчка в размисъл.

— Може и да си права — изрече бавно. — Да, може и да си права. — После внезапно се изправи и остро се взря в нея. — Но кажи ми честно, Мийл. Наистина ли се стремиш да го съхраниш за Върховната Смърт? Или просто искаш да го запазиш за себе си?

— На него трябва да бъде отредена смърт, каквато му се полага — каза тихо Мийл. Но не намери сили да погледне жреца в очите.

— Чудя се — каза старият жрец, — чудя се какво таиш в сърцето си. Струва ми се, че ти застрашително се приближаваш към ереста, Мийл. Ти, която си една от най-силно вярващите.

Мийл се канеше да отговори, когато търговецът Васи се втурна в храма.

— Елате бързо! — извика той. — Онзи земеделец Иглай! Осквернил е *нашето табу!*

Дебеличкият весел земеделец бе умрял от ужасна смърт. Вървял по обичайния си път от колибата до центъра на селото, който минавал покрай старо трънливо дърво. Най-неочаквано дървото рухнало отгоре му. Тръните го пронизали от всички страни. Очевидците разказваха, че земеделецът се гърчел и стенел повече от час, преди да издъхне.

Но той бе умрял с усмивка на лице.

Жрецьт огледа тълпата, обкръжила тялото на Иглай. Няколко от селяните прикриваха усмивките си с длани. Лаг отиде при трънливото дърво и го огледа. Виждаха се леки следи от острието на трион, които бяха грубо заличени и замазани с глина. Жрецьт се обърна към тълпата.

— Стоеше ли Иглай често до това дърво? — попита той.

— Ами стоеше — каза един земеделец. — Винаги обядваше под него.

Сега тълпата, горда от постижението на Иглай, се хилеше открито. Отвсякъде се сипеха забележки.

— Чудех се *защо* винаги се храни на това място.

— Никога не търсеше компания. Казваше, че обича да яде сам.

— Ха!

— А той през цялото време е търкал с триона.

— Сигурно са му трябвали няколко месеца. Това е яко дърво.

— Умник беше Иглай!

— Да не му се надяваш! Беше само прост земеделец и никой не би казал, че е толкова набожен. Но си устрои дяволски хубава смърт.

— Чуйте, добри люде — провикна се Лаг. — Иглай извърши кощунство. Само жрецът може да дари някого с насилствена смърт.

— Това, което жреците не виждат, не ги засяга — промърмори някой.

— Дори да е кощунство — каза друг, — Иглай си устрои красива смърт. А *това* е най-важното.

Старият жрец тъжно отвърна поглед. Нищо не можеше да направи. Ако бе хванал Иглай навреме, той щеше да му наложи най-строги наказания. Иглай никога повече нямаше да се осмели да си устрои друга смърт и щеше вероятно на стари години да си умре тихо и окаяно в леглото. Но сега бе вече твърде късно. Земеделецът бе постигнал смъртта си и на нейните криле бе вече пристигнал в Рукечанги. Нямаше и смисъл да моли бога да накаже Иглай в отвъдния свят, тъй като земеделецът бе вече там и можеше лично да се защити.

Лаг попита:

— Някой от вас не го ли видя да прерязва дървото?

Дори да бе го видял, нямаше да си признае. Лаг знаеше, че те се поддържат. Въпреки религиозните схващания, които бе насадил у тях още от най-ранното им детство, те упорствуха в опитите си да надхитрят жреците.

Кога ли щяха да разберат, че една своеволна смърт никога не би могла да донесе удовлетворението от смъртта, заслужена с труд, която се извършва с пълно съблюдаване на обредността.

Той въздъхна. Понякога животът се превръщаше в тежко бреме.

Седмица по-късно Хадуел записа следното в дневника си:

„Никога досега не съм срещал хора като тези игатийци. От известно време аз живея сред тях, ям и пия с тях и съблюдавам техните обреди. Вече ги познавам и разбирам. И истината за тях е, меко казано, поразителна.

В действителност *игатийците* не знаят какво е война! Представяш ли си това, цивилизовани човеко? През цялата си история те никога не са воювали. Те просто не могат да си представят войната. Ще дам следния пример.

Опитах се да обясня какво е това война на Катага, бащата на несравнимата Мийл. Човекът се почеса по главата и ме попита:

— Казваш, че много убиват много? Това ли е война?

— Донякъде е това — казах аз. — Хиляди убиват хиляди.

— В такъв случай — каза Катага — много умират едновременно, и то по един и същи начин, така ли?

— Точно така — отвърнах аз.

Той се замисли продължително, после се обърна към мен и каза.

— Не е хубаво много да умират едновременно, и то по един и същи начин. В това няма нищо красиво. Всеки човек трябва да умре по свой собствен, неповторим начин.

Представяш ли си, цивилизовани човеко, невероятния наивитет на неговия отговор? И помисли колко много истина има в този наивитет, истина, която ще е добре всеки да проумее.

Дори нещо повече — тези хора не се занимават със свади помежду си, не допускат смъртни вражди, нямат нито кръвни злодеяния, нито убийства.

Стигам до следния извод: насилствената смърт е *непозната* сред тези хора — освен, разбира се, при нещастни случаи.

Срамно е, че нещастните случаи възникват толкова често тук и са почти винаги съдбоносни. Но аз отдавам това на суровата околна среда и на безгрижието и безразсъдството на хората. В действителност дори нещастните случаи не остават незабелязани и непроверени. Жрецът, с когото вече ни свързва чудесна дружба, осъжда високия коефициент на злополуките и непрекъснато го заклеймява. Той винаги убеждава хората да бъдат по-внимателни.

Той е добър човек.

А сега ще напиша последната и най-прекрасната от всички новини. (Хадуел се усмихна срамежливо, поколеба се за миг и след това отново се залови с бележника си.)

Мийл се съгласи да стане моя съпруга. Церемонията ще започне веднага, щом привърша с писането. Веселието вече започна, а пиршеството е приготвено. Смятам се за най-щастливия сред мъжете,

защото Мийл е красива жена. И не само това — тя е най-необикновената жена.

Има изключително високо обществено съзнание. Струва ми се дори *твърде* високо. Мийл непрекъснато ме подтикваше да работя за доброто на селото. И аз наистина направих много. Построих им напоителна система, внедрих няколко интензивни житни култури, положих основите на металообработването и какви ли не още неща, твърде много, за да ги изброявам всички. Тя обаче не престава да ме кара да работя още и още.

Но тук аз вече се наложих категорично. Имам право да си почина. Искам един дълъг, опияняващ меден месец, а след това най-малко една година да се грее на слънце и да си завърша книгата.

На Мийл ѝ е трудно да разбере това. Тя непрекъснато ми повтаря, че *трябва* да продължавам да работя. Споменава и за някакъв обред, наречен «Върховната» (ако преводът ми е точен).

Но аз достатъчно се потрудох. Отказвам да работя повече, поне за една-две години.

Този обред, наречен «Върховната», ще бъде извършен веднага след нашата сватба. Предполагам, че това е някаква висока почит или нещо подобно, която тези прости хорица искат да ми окажат. Аз изразих своята готовност да я приема.

Сигурно ще бъде интересно.“

Цялото село начело със стария жрец се отправи за венчавката към Върха, където се извършваха всички игатийски сватбени обреди. Мъжете бяха тържествено окичени с пера, а жените бяха отрупани с накити от мидени черупки и пъстроцветни камъчета. Четирима плещести селяни носеха по средата на шествието странен на вид уред. Хадуел успя да му хвърли бегъл поглед, но видя, че го извадиха с голяма тържественост от една неугледна сламена колиба, която, изглежда, бе някакво светилище.

В колона по един те минаха по неустойчивия лианов мост. Катага, който завършваше шествието, се усмихна на себе си, когато отново промуши тайно с ножа си прокъсаното място.

Върхът представляваше тясна черна скала, издадена над морето. Хадуел и Мийл застанаха в края ѝ, обърнати с лице към жреца. Хората

се смълчаха, когато Лаг вдигна високо ръце към небето.

— О, велики Тангукари! — провикна се жрецът. — Благослови този мъж Хадуел, твоя пратеник, който дойде при нас от небесата с блестящата си колесница и който направи такива добрини за Игати, каквито никой мъж досега не е вършил. Благослови и дъщеря си Мийл. Научи я да почита паметта на мъжа си и да *остане силна в племенната си вяра*.

Като произнасяше това, жрецът гледаше строго Мийл. С високо вдигната глава тя спокойно издържа погледа му.

— А сега ви обявявам — каза жрецът — за мъж и жена.

Хадуел прегърна жена си и я целуна. Хората заликуваха. Катага се ухили с една от лукавите си усмивки.

— А сега — продължи жрецът с най-ласкав глас — аз имам добра новина за теб, Хадуел. Велика новина!

— О! — възкликна Хадуел и неохотно пусна невястата си.

— Ние преценихме — каза Лаг — и решихме, че си достоен... за Върховната!

— О, благодаря! — каза Хадуел.

Жрецът даде знак. Четирима мъже се приближиха, влачейки странния уред, който Хадуел бе съзрял преди това. Сега той видя, че това бе една платформа, голяма колкото легло и направена от старинно на вид черно дърво. Към рамката бяха прикрепени различни шипове, куки, изпилени мидени черупки и остри като игли тръни. Имаше и чаши, които бяха празни. Хадуел забеляза и други странни на вид неща, за чиято употреба не можа да се досети.

— От шестстотин години — Лаг посочи уреда — той не е напускал Светилището на Инструмента. От времето на В'ктат, героя-бог, който сам с голи ръце спасил игатийския народ от унищожение. Ала днес той бе изваден за теб, Хадуел.

— Не съм достоен за подобна чест — каза Хадуел.

При тази скромност тълпата зашумя.

— Повярвай ми — каза сериозно Лаг, — ти си достоен. Приемаш ли Върховната, Хадуел?

Хадуел погледна към Мийл. Не можеше да разгадае израза на красивото ѝ лице. Той погледна към жреца. Лицето на Лаг бе непроницаемо. Тълпата стоеше онемяла. Хадуел погледна

Инструмента. Не хареса вида му. У него започна да се прокрадва съмнение.

Не беше ли сгрешил в преценката си за тези хора? Този Инструмент сигурно е бил използван за мъчения някога в древността. Тези шипове и куки... Но за какво ли служеха другите неща? Като напругаше въображението си, Хадуел си представи за какво са могли да служат и потрепера. Тълпата се бе плътно скупчила отпреде му. Зад него бе тесният край на скалата, а под нея — бездна от цели хиляда фута. Хадуел отново погледна Мийл.

Любовта и верността в очите ѝ бяха напълно искрени.

Той премести поглед към селяните и видя тяхната загриженост за него. От какво се опасяваше? Те никога не биха сторили нещо, с което да му навредят — не и след всичко, което бе направил за селото.

Инструментът несъмнено имаше някаква символична употреба.

— Приемам Върховната — каза Хадуел на жреца.

Селяните нададоха мощен радостен вик, чието ехо бе подето от планините. Те го заобиколиха плътно, усмихваха се и разтърсваха ръцете му.

— Обредът ще се извърши веднага — каза жрецът. — В селото, пред статуята на Тангукари.

С жреца начело те незабавно поеха обратния път. Сега Хадуел и невестата му останаха в средата. От започването на брачния обред Мийл не бе отронила нито дума.

В мълчание те прекосиха люлеещия се мост. Щом минаха на другия бряг, селяните се скупчиха още по-плътно около Хадуел, което го изпълни с известно чувство на клаустрофобия. Ако не бе убеден в тяхната безрезервна доброта, каза си той, може би щеше да се почувствува неспокоен.

В далечината ги очакваше селото и олтарът на Тангукари. Жрецът ускори ход.

Изведнъж се чу писък. Всички се обърнаха и хукнаха назад към моста.

От брега на реката Хадуел видя какво се бе случило. Той си спомни, че Катага, бащата на Мийл, вървеше на края на шествието. Когато стигнал до средата на моста, необяснимо как главната подпора лиана внезапно се скъсала. Катага успял, макар ѝ за миг, да се хване за

друга, по-тънка лиана. Докато селяните наблюдаваха сцената, ръката му отмаляла, той се пуснал и паднал в реката.

Това бе сигурна, ужасна смърт.

— Умее ли да плува? — попита Хадуел Мийл.

— Не — отвърна девойката. — Не поиска да се научи... О, татко! Как можа!

Яростно разпенената вода изплаши Хадуел повече от всичко на света, повече и от пустотата на космоса. Но бащата на неговата съпруга беше в опасност. Един истински мъж трябваше да действа.

С глава надолу той се хвърли в ледената вода.

За щастие Катага бе почти в безсъзнание, когато спасителят му се добря до него, така че не оказа съпротива, когато Хадуел го сграбчи за косата и започна ожесточено да плува към най-близкия бряг. Той обаче не можа да го достигне. Течението помете двамата мъже, като ту ги увличаше надолу, ту ги изхвърляше на повърхността. С отчаяно усилие Хадуел успя да избегне първите скали. Но отпред се издигаха застрашително други.

Селяните тичаха по брега и му крещяха нещо.

С бързо гаснеща сила Хадуел отново заплува към брега. Една подводна скала одра рамото му. Пръстите му, вкопчени в косата на Катага, започнаха бавно да се отпускат. Игатиецът взе да се окопитва и да се бори.

— Не се предавай, старче! — изхриптя Хадуел. Брегът се стрелна покрай тях. Хадуел успя да се доближи на около десетина фута до него, ала течението отново го отнесе навътре.

Със сетен прилив на сили той успя да се хване за един надвиснал над главата му клон и да се задържи за него, докато течението продължаваше да блъска и увлича тялото му. Няколко секунди по-късно, предвождани от жреца, селяните издърпаха двамата мъже на спасителния бряг.

Отнесоха ги в селото. Когато Хадуел възстанови дишането си, той се извърна и едва-едва се усмихна на Катага.

— Все пак отървахме кожата, старче — каза.

— Навлек! — изръмжа Катага. Заплю Хадуел и гордо отмина.

Почесвайки глава, Хадуел се загледа подире му.

— Сигурно се е побъркал — рече си. — А сега ще продължим ли с Върховната?

Селяните го заобиколиха със зловещи лица.

— Ха! Виж какво му се приискало — Върховната!

— И то кому?

— След като изкара нещастния Катага от реката, той има нахалството...

— Да спаси живота на собствения си тъст!

— Такъв долен човек — обобщи Васи, търговецът — дори не заслужава да умре!

Хадуел се почуди дали всички временно не бяха полудели. Олюлявайки се леко, се изправи на крака и се обърна към жреца.

— *Какво* означава всичко това? — попита Хадуел.

С мрачен поглед и стиснати преbledнели устни Лаг го изгледа вторачено, ала не му отговори.

— Няма ли да ми окажете Върховната почест? — запита с тъжна нотка в гласа си Хадуел.

— Ти *наистина* я заслужаваш — отвърна жрецът. — Ако някой човек заслужава тази чест — това си ти, Хадуел. От гледище на логичната справедливост мисля, че ти трябва да я получиш. Но тук освен логичната справедливост са намесени и други неща. Това са законите на милосърдието и човешкото състрадание, които Тангукари цени високо. От гледна точка на тези закони, Хадуел, ти извърши ужасно и нечовечно деяние, като спаси бедния Катага от реката. Страхувам се, че тази ти постъпка е непростима.

Хадуел недоумяваше какво да каже. Очевидно спасяването на човек, паднал в реката, бе някакво табу. Но откъде можеше той да знае за него? Как можеха да допуснат едно такова малко нещо да натежи повече от всичко, което бе направил за тях?

— Все пак няма ли *някаква* почест, която можете да ми отредите? — запита умоляващо той. — Та аз ви харесвам, хора, искам да живея тук. Сигурно можете да направите нещо за мен.

Очите на стария жрец се замъглиха от жал. Той стисна жезъла си и понечи да го вдигне.

Възпря го яростният рев на тълпата.

— Нищо не мога да направя за теб — каза той. — Иди си, лъжепратенико. Иди си, о, Хадуел, ти, който дори не заслужаваш да умреш!

— Добре! — избухна внезапно Хадуел. — Вървете по дяволите, мръсна дивашка паплач. Не бих останал тук дори и да ме молите. Отивам си. Ще дойдеш ли с мен, Мийл?

Девојката запремигва смутено, погледна Хадуел, а след това и жреца. Настъпи продължително мълчание. После жрецът промълви:

— Помни баща си, Мийл. Помни вярата на своя народ!

Гордата брадичка на Мийл се вирна нагоре.

— Зная добре дълга си — каза тя. — Да вървим, Ричърд, скъпи.

— Тръгваме — каза Хадуел. Следван от Мийл, той се отправи към космическия си кораб.

Отчаян, старият жрец ги гледаше как си отиват. Със съкрушен глас извика: „Мийл!“ Но Мийл не се обърна. Той видя как тя влезе в кораба и как страничната врата се затвори.

Само след няколко минути червени и сини пламъци обвиха сребристото кълбо. То се издигна, набра скорост, превърна се в малка точица и се изгуби от погледа.

Сълзи се стичаха по бузите на стария жрец, докато наблюдаваше заминаването им.

Няколко часа по-късно Хадуел каза:

— Любима, аз ще те заведа на Земята, моята родна планета. Там ще ти хареса.

— Сигурно ще ми хареса — промълви Мийл, като погледна през люка към блестящите звездни върхове.

Там някъде сред тях бе нейният дом, завинаги изгубен за нея. Отсега тя вече тъгуваше по него. Но друг избор нямаше. Не и за нея. Жената тръгва винаги с мъжа, когото обича. А жената, която обича истински и всеотдайно, никога не губи вяра в мъжа си.

Мийл не бе изгубила вяра в Хадуел.

Тя попипа малкия поставен в кания кинжал, скрит в дрехите ѝ. Кинжалът бе потопен в изключително болезнена, бавно действаща отрова. Той бе семейна антика, предназначена да се ползва далеч от погледа на жреца, с която човек може да дари със смърт само най-любимите си хора.

— Стига вече съм пилял времето си — рече Хадуел. — С твоя помощ аз ще извърша велики дела. Ти ще се гордееш с мен, любима.

Мийл знаеше, че той говори сериозно. Един ден, помисли си тя, Хадуел ще изкупи с делата си греха за нейния баща. Това може да

стане и след година. Тогава тя ще му даде най-скъпоценното нещо, с което една жена може да дари един мъж.

Болезнена смърт.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.